

Welke vogel is dat?

ANWB Vogelgids

Meer dan **440**
Europese vogelsoorten

Welke vogel is dat?

Welke vogel is dat?

Hoe is een bladzijde opgebouwd? 4

Hoe determineer ik vogels? 6

Waar trekken vogels heen? 14

De vogelsoorten

Zangvogels 18

Duiven e.a. 112

Spechten 123

Uilen 129

Roofvogels 136

Hoendervogels 154

Ooievaarachtigen 160

Rallen 168

Steltlopers 172

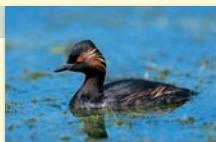
Meeuwen, sterns en alken 193

Duikers 211

Eendvogels 216

Stormvogels 235

Vogelsoortenregister 242

Verantwoording 248

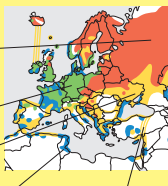
Welk ei is dat? 252

Hoe is een bladzijde opgebouwd?

Gebruik van de gids

De grote, in het oog springende afbeelding stelt, tenzij anders aangegeven, een **mannetje** in zijn kenmerkende **zomerkleed** voor. De kenmerken die voor determinatie belangrijk zijn, worden door bij-schriften uitgelicht. In de overige illustraties worden belangrijke details of vergelijkbare soorten belicht. In de tekst, beelden en kaarten in de marge vind je informatie over leefgebied en broedgewoonten van de vogels. De gewone tekst bevat wetenswaardigheden over de soort. Bij vogels die op een hele bladzijde worden gepresenteerd vind je bovendien nog een **Observatietip** of een **'Wist je dit al?'**-kader. En niet in de laatste plaats zal de beschrijving van het geluid je bij het determineren helpen.

Verspreidingskaart
Met de kleuren wordt aangegeven waar je de vogels in het broedseizoen, in hun overwinteringsgebied of tijdens de trek kunt observeren.

(rood) broedgebied
(groen) komt het hele jaar voor
(geel) doortrekgebied

(blauw) overwinteringsgebied

(gele strepen) hoofdtrekroute

Grootte

Lichaamsgrootte: lengte van kop tot staart; spanwijdte: afstand tussen de vleugelpunten bij gespreide vleugels.

Wetenswaardigheden

Hier vind je boeiende informatie over levenswijze, voeding en nog veel meer.

Kenmerkend verenkleed

De belangrijkste kenmerken voor de determinatie van de soort.

Variatie in verenkleed

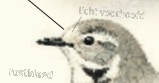
Illustraties tonen de verenkleeden die afhankelijk van geslacht (♀, ♂), leeftijd (juveniel, adult) of seizoen (bijvoorbeeld sober winterkleed of kleurig zomerkleed) voorkomen. Wezenlijke determinatiekenmerken zijn gemarkeerd en beschreven.

Vergelijkbare soorten

Voor zover niet uitvoerig behandeld, tonen illustraties soortgelijke vogels (onderstreepte naam) met een beschrijving van de belangrijkste determinatiepunten.

Witte
Motacilla alba
L 18 cm vsw 25

Alleen al door
Witte Kwikstaart
vlucht is sterk
voortdurend m
en bij de jacht c
schoksgewijs tr
prooi aan. Dit d
plekken die veel
bijvoorbeeld bij
en. Op de Britse
Rouwkwikstaart
kleinere aantalle
Noordzeekust br

licht voorhoofd
rustkleed
zwarte rug

zwartachtige
Beak

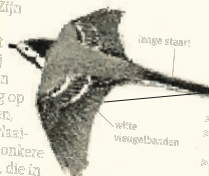
Nederlandse naam
Wetenschappelijke naam
Soort

Trekgedrag
Is het een standvogel, of trekt hij over korte, middellange/lange afstanden?

Kwikstaart

(Kwikstaarten)
is een korte-/middellangeafstandstrekker

Zijn manier van bewegen is de
rt onmiskenbaar. Zijn
golvend, hij wipt
et zijn lange staart
p insecten rent hij
ppelend achter zijn
et hij vooral graag op
vliegjes aantrekken,
plassen of koeienvlas-
ilanden leeft de donkere
Motacilla yarrellii, die in
ook aan de continentale
recht.

lange staart
witte
wauwelbanden

Waarom leeft in
dorpen en steden,
schoot in open en
halfopen landschap-
pen, graag in de buurt
van water.

Breedseizoen apr-aug
5-6 lichtgrijze eieren met
donkere spleetjes
2 legfels per jaar

Roepd Roep 'tslupp'
of 'tslupp'; onopval-
lend tslijpende zang,
vermengd met roe-
pen.

Observatietip
Als er uit de
lucht een vijand
nadert, verzoent
de Witte Kwikstaart
een zeer opvallend
gedrag. Vliegt hij
opgewonden kwet-
terend rond, dan is
een Zwarte Kraai,
Sperwer of Torenvolk
meestal niet ver
weg.

Leefgebied
Hier zie je de vogel in zijn natuurlijke leefgebied. In de tekst worden nog meer observatiegebieden genoemd.

Vluchtbeeld
De vogel tijdens zijn vlucht. Let op: verschillen in geslacht of leeftijd zijn dan niet altijd zichtbaar.

Broedinformatie
Informatie over het broedseizoen (van de leg tot het uitvliegen van het laatste jong), de grootte van het legsel, eierkleur en het aantal legfels per jaar.

Verspreidingskaart
(Voor toelichting zie blz. 4 onderaan)

Kleurcode
De zes vogelgroepen hebben een eigen kleurcode (zie ook binnenzijde omslag).

Silhouet
De omtrek van de vogel maakt een fijnere indeling binnen de zes vogelgroepen mogelijk (zie ook binnenzijde omslag).

Stemgeluid
Beschrijving van roep en zang.

Observatietip
Tips voor waar en hoe je interessante gedragingen van een bepaalde vogel kunt gadeslaan. Bij sommige soorten worden onder het kopje 'Wist je dit al?' wetenswaardige details vermeld.

Kenmerken herkennen

Naast het opvallendste kenmerk, de verenkleur, spelen bij het determineren van vogels de volgende aspecten een hoofdrol: de **grootte** en **vorm** van een vogel, zijn manier van voortbewegen en zijn **gedrag**. Als je op een onbekende vogel stuit, helpt een vergelijking met al bekende vogels u vaak verder. Op de volgende bladzijden vind je enkele tips voor een juiste identificatie van vogels.

Bijna alle vogelsoorten kunnen in verschillende verenkleeden worden geobserveerd. Er bestaan veel verschillen tussen **mannetjes** en **vrouwtjes** en tussen **volwassen** en **jonge vogels**. Bovendien is er dikwijls sprake van een veelkleurig **prachtkleed** en een minder opvallend, schutkleurig **rustkleed**. Terwijl het rustkleed vooral in de winter voorkomt, wordt hetlachtkleed meestal in de balts- en broedtijd gedragen en is overwegend in het voorjaar en de zomer te zien. Bij eenden begint de balts al in

de winter, waardoor de mannetjes veel vroeger dan andere vogels hun bonte verenkleed laten zien. Houd er altijd rekening mee dat er tijdens de rui, het wisselen van het ene verenkleed voor het andere, sprake is van overgangsstadia. Sommige vogelsoorten krijgen hunlachtkleed ook zonder rui: het bonte verenkleed wordt zichtbaar zodra de schutkleurige vleugelpunten door slijtage verdwijnen.

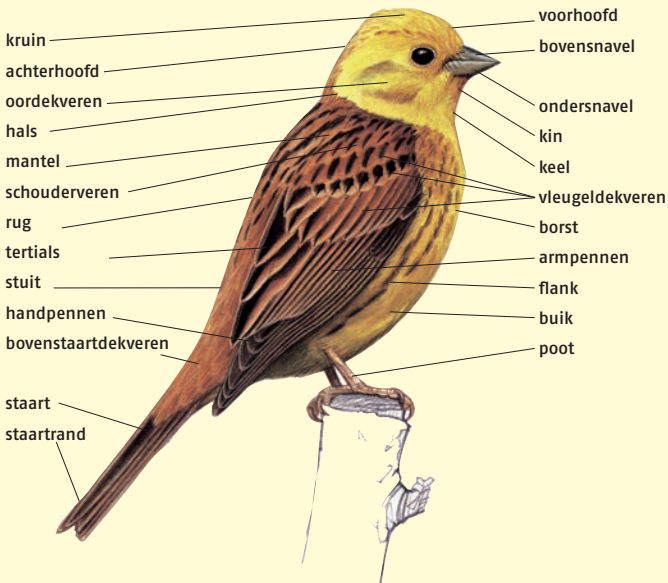
Soorten vinden

Met ruim 440 vogelsoorten vind je in dit boek nagenoeg alle vogelsoorten die je in Europa als broedvogel, doortrekker of wintergast kunt tegenkomen. De volgorde is grotendeels bepaald door verwantschap tussen de verschillende vogels. Soorten die op elkaar lijken, zijn meestal op aansluitende bladzijden te vinden, waardoor vergelijken eenvoudiger is.

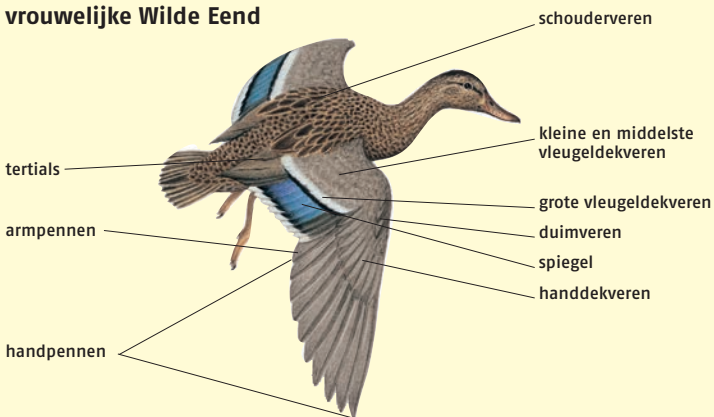
Kenmerken van een Vuurgoudhaan

Lichaamsdelen en veerpartijen van een Geelgors

Verenkleed van een vrouwelijke Wilde Eend

Grootte

Van Winterkoning en Goudhaan tot Kraanvogel en Zearend, vogels zijn er in allerlei afmetingen. Belangrijk voor de determinatie zijn de verschillen tussen soorten die op elkaar lijken. Een zwart-wit bevederde vogel met lange rode poten en een lange rode snavel kan zowel een Scholekster als een Ooievaar zijn. Ook al merk je wanneer je preciezer kijkt meer verschillen op, alleen al door de **lichaamsgrootte** kunnen deze twee soorten onmogelijk worden verwisseld. Maar meestal gaat het om kleinere verschillen in grootte, zoals bij de zwart-witte spechtsoorten Grote Bonte Specht, Middelste Bonte Specht en Kleine Bonte Specht, of bij de kleine Tjiftjaf en de niet veel grotere Fitis (blz. 53). In de herfst zijn in het Waddenzeegebied verschillende steltlopers te zien die bijna allemaal grijs tot bruin bevederd zijn, maar die – van de Kleine Strandloper tot de grote Wulp – zeer verschillend van grootte zijn.

Een Scholekster en Ooievaar hebben dezelfde kleuren, maar zijn verschillend in grootte.

Inschatten hoe groot een vogel is, is lastig. In de regel lijkt een vogel van grote afstand groter dan hij in werkelijkheid is. De aangegeven **lengte** (gemeten van kop tot staart) van een bepaalde soort is een veel beter instrument om de grootte van een vogel te bepalen op basis van een vergelijking met een soort die u al kent. Hierbij moet je er rekening mee houden dat een vogel die zich klein maakt of zijn nek intrekt, veel kleiner kan overkomen. Bij vliegende vogels is dikwijls de **vleugelspanwijdte** duidelijker dan de lichaamslengte; daaom vind je in deze gids ook informatie over de afstand tussen de vleugelpunten bij gespreide vleugels.

Identiek gekleurde Spechtsoorten onderscheiden zich door hun grootte.

Vorm

De verhouding tussen de lichaamsdelen is bepalend voor de vorm van een vogel. De **vorm van het lichaam** kan van slank tot dik variëren, maar de **lengte van de hals, poten en staart** springt duidelijk in het oog. Het totaalbeeld wordt dikwijls nog versterkt door kenmerken als de **lengte van de snavel en vleugels**. Zo oogt de Watersnip ondanks zijn lange snavel toch eerder plomp vanwege zijn dikke buik en korte hals. En de Wulp maakt met zijn lange hals en lange poten een zeer slanke indruk, iets wat nog wordt versterkt door de lange, dunne snavel.

Slanke Wulp en plumpe Watersnip.

Bij de vergelijking van sterk op elkaar lijkende vogels kan het op kleine details aankomen. Zo steken de langere vleugels van de Kleine Mantelmeeuw verder achter de staart uit dan die van de kortvleugelige Grote Mantelmeeuw, waardoor de Kleine Mantelmeeuw veel slanker oogt. Dikwijls biedt de vorm van staart en vleugels uitkomst. Zo

heeft de Sperwer (blz. 148) ronde vleugels, terwijl die van zijn vormevenbeeld, de valken (blz. 149–153), spitsler zijn. De Zwarte en Rode Wouw hebben een gevorkte staart, alle andere roofvogels niet.

Door zijn lange vleugels komt de Kleine Mantelmeeuw slank over.

Een uiterst nuttig determinatiekenmerk is de **snavelvorm**. Onder de zangvogels zijn gorzen (blz. 105–111), vinken (blz. 94–104) en mussen (blz. 91–93) eenvoudig te herkennen aan hun dikke snavel, die geschikt is voor het eten van zaden. Insecteneters hebben juist dunne snavels. Goed kijken bewijst zijn nut ten slotte ook bij de strandlopers: de Bonte Strandloper heeft een licht gebogen snavel, bij de Kleine Strandloper is hij korter en niet gebogen, en bij de Krombekstrandloper langer en krommer.

Kleine verschillen in de snavelvorm helpen bij het determineren van strandlopers.

Kleuren en patronen

Bonte vogels als de IJsvogel (blz. 122), Blauwborst (blz. 61) en Wielewaal (blz. 90) zijn meestal direct aan hun opvallende **veerkleur** te herkennen. Veel andere soorten kun je eenvoudig determineren door te letten op de kleur van de belangrijkste veerpartijen, met name die op de kop, bovenzijde (rug en vleugels) en onderzijde (borst en buik). Een kleine zangvogel met een gele buik, groene rug en zwart-witte kop kan dan probleemloos als Koolmees (blz. 76) worden geïdentificeerd.

De Ringmus onderscheidt zich door de zwarte vlek op zijn wang.

Vaak echter komen we onopvallend gekleurde vogels tegen met veren in de grondkleur bruin of groen. Ze zijn goed gecamoufleerd, maar bezorgen ons daarvoor wel problemen bij de determinatie. Dan komt het aan op details als **patronen** of bepaalde **opvallende elementen**. De Huizen Ringmus lijken veel op elkaar, maar een Ringmus kun je altijd herkennen aan de zwarte wangvlek, iets wat bij de Huismus ontbreekt. Belangrijke veerpar-

tijen voor de determinatie zijn de **streping** van de kop, de vleugelbanden en de **vlekking** of streping op de onderdelen. Bij vliegende vogels moet je op de kleur van de staart (sommige soorten hebben witte randen) en vleugels letten. Ook de kleur van de achterrug (stuit) kan aanwijzingen voor de determinatie opleveren. In een uitvliegende vinkenzwerm vallen kepen onmiddellijk op door hun witte **stuit**, terwijl die bij vinken onopvallend groen is. Naast veerkleur spelen ook de **kleuren van de snavel en poten** een rol.

Opvliegende vinken zijn goed te herkennen aan hun stuit.

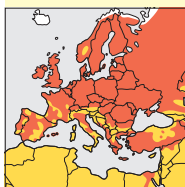
Oeverzwaluw

Riparia riparia (Zwaluwen)

L 12 cm vs w 27-29 cm langeafstandstrekker

Voorkomen Broedt in steile zandwanden, meestal aan rivier-oevers, en zoekt in het open, omliggende land naar voedsel.

- > Broedseizoen apr-sept
- > 4-6 sneeuwwitte eieren
- > 1-2 legfels per jaar

De Oeverzwaluw broedt gewoonlijk in kolonies. Zijn broedholen maakt hij in verspreid in het landschap voorkomende steile zandwanden.

De grootste kolonies aan de steile oevers van de Oostzee tellen een paar duizend paartjes. Het voordeel van zijn broedwijze is dat roofzoogdieren als das en vos niet bij de nesten kunnen komen. Daarentegen kan glijdend zand het legsel in gevaar brengen. Ook tijdens de trek en in het overwinteringsgebied in Afrika leeft de Oeverzwaluw in groepen.

18

bovenzijde eenkleurig bruin

licht gevorkte staart

broedkolonie

Geluid in de vlucht een harde, zoemende roep ('tsjrrip'). Kwetterende, onopvallende zang.

Wist je dit al?

Het mannetje graaft in 1-2 weken met zijn klauwen een broedhol tot 90 cm diep uit in het zand. Aan het einde daarvan bekleedt hij de nestkamer met gras en veertjes. Het uitbroeden en voeren van de jongen doen de partners samen.

Boerenzwaluw

Hirundo rustica (Zwaluwen)

L 17-19 cm vsw 32-34 cm langeafstandstrekker

De Boerenzwaluw broedt van oorsprong in grotten, maar tegenwoordig maakt hij zijn nest, dat uit klei en halmen bestaat, vaak in open gebouwen (bijv. stallen) en onder lage bruggen. Oude nesten worden graag opnieuw gebruikt. Het vrouwtje kan de kwaliteit van een mannetje herkennen aan de lengte van zijn staartpennen. Mannetjes met lange staartpennen nemen namelijk vlijtig deel aan het broeden, beginnen daar vroeg in het jaar mee en maken zo dikwijls nog een tweede of zelfs derde nest in een jaar mogelijk.

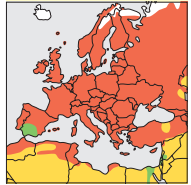
nest met bijna vliegvlugge jongen

Voorkomen Broedt vooral in dorpen en vliegt voor voedsel bij voorkeur over weideland en water.

- > Broedseizoen apr-sept
- > 3-6 witte eieren met bruinige stippels
- > 1-3 legfels per jaar

Geluid Roept in vlucht dikwijls 'twit', ook herhaald; kwetterende zang die in een triller kan eindigen.

adult

bovenzijde glanzend blauw

keel en voorhoofd roestrood

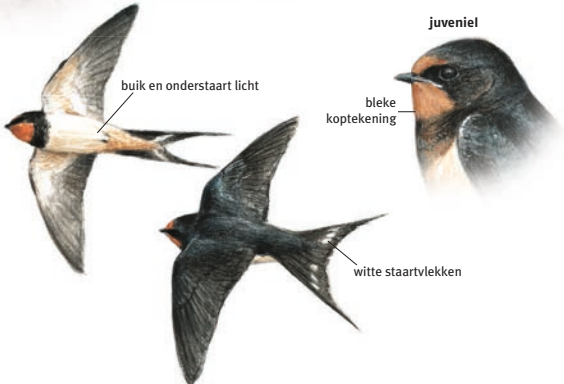
lange staartpennen

19

Wist je dit al?

Van de Europese zangvogels is de Boerenzwaluw een van de meest uitgesproken trekvogels. Afgezien van de paar vogels die in het Middellandse Zeegebied blijven, overwintert hij in het gebied ten zuiden van de Sahara tot de zuidpunt van Afrika.

buik en onderstaart licht

bleke koptekening

juveniel

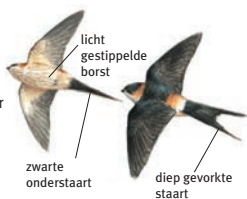
witte staartvlekken

Roodstuitzwaluw

Hirundo daurica (Zwaluwen)

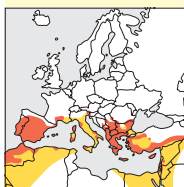
L 16-17 cm vsw 32-34 cm langeafstandstrekker

Voorkomen Broedt in rotsachtige kloven of in woonkernen; foeraert in het open veld.

- > Broedseizoen apr-sept
- > 3-5 sneeuwwitte eieren
- > 1-3 legfels per jaar

Uiterlijk, leefwijze en nestplaatskeuze van de Roodstuitzwaluw lijken sterk op die van de Boerenzwaluw (blz. 19), maar meer dan die laatstestelt de Roodstuitzwaluw op natuurlijke rotswanden, evenals op gebouwen. Een nauwe tunnel biedt toegang tot het nest, dat in 1-2 weken uit stukjes klei en stro wordt opgebouwd.

nest met toegangstunnel

Geluid Lijkt op dat van Boerenzwaluw, maar de roep is zachter. De kwetterende zang is dieper en korter.

20

Rotszwaluw

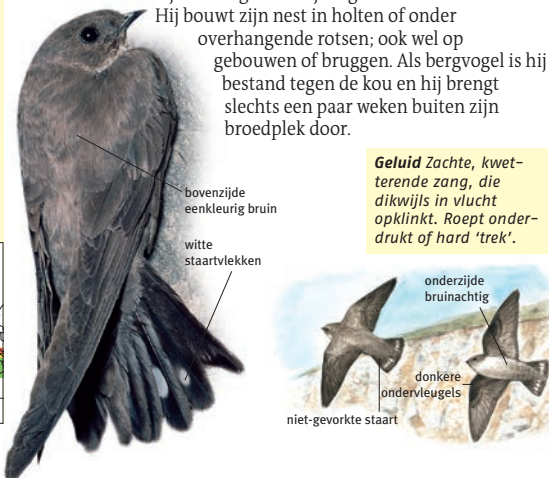
Ptyonoprogne rupestris (Zwaluwen)

L 15 cm vsw 32-34 cm standvogel/kortefstandstrekker

Voorkomen Broedt in de bergen op rotswanden aan de zonzijde, maar leeft ook in de stad; jaagt graag boven water.

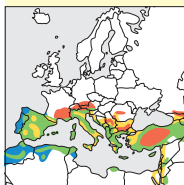
- > Broedseizoen mei-okt
- > 2-5 witte, rood gevlekte eieren
- > 1-2 legfels per jaar

Anders dan de andere Europese zwaluwen broedt de Rotszwaluw niet in kolonies. Hij verdedigt zelfs zijn eigen broedterritorium.

Hij bouwt zijn nest in holten of onder overhangende rotsen; ook wel op gebouwen of bruggen. Als bergvogel is hij bestand tegen de kou en hij brengt slechts een paar weken buiten zijn broedplek door.

Geluid Zachte, kwetterende zang, die dikwijls in vlucht opklinkt. Roept onderdrukt of hard 'trek'.

Huiswaluw

Delichon urbica (Zwaluwen)

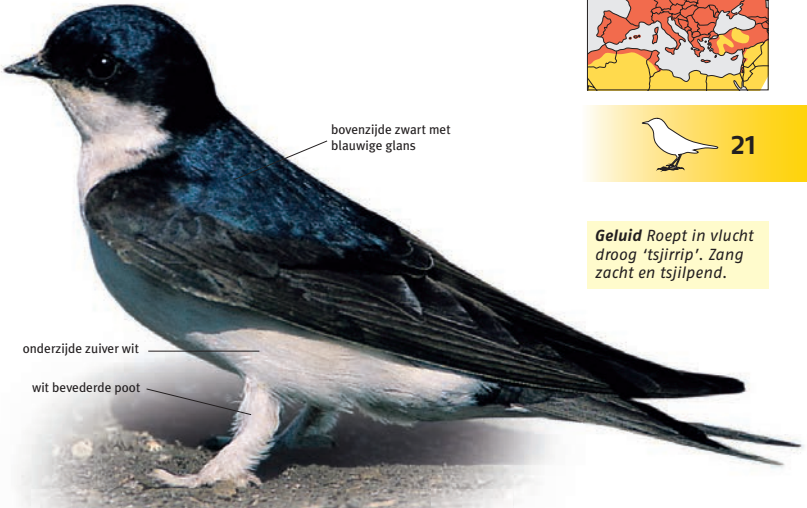
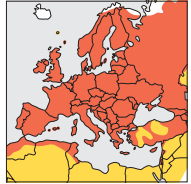
L 13 cm vsw 26-29 cm langeafstandstrekker

Gewoonlijk jaagt de Huiswaluw hoog boven de grond op kleine insecten. Daarbij vliegt hij dikwijls samen met de Gierzwaluw (blz. 121) en dus beduidend hoger dan de Boerenzwaluw (blz. 19). De gevangen insecten vermengt hij met speeksel en voert hij als ballen aan zijn jongen. Als het voedsel in koude regenperiodes schaars wordt, dan verstijven de jongen en wordt hun groei stopgezet. De nestperiode kan daardoor tussen drie en vijf weken schommelen.

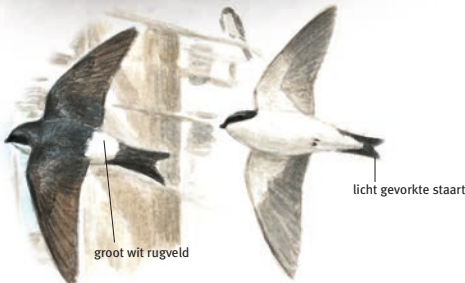
Voorkomen Oorspronkelijk bewoner van rotswanden, maar tegenwoordig broedt hij overwegend in steden en dorpen.

- > Broedseizoen mei-sept
- > 3-5 witte eieren
- > 1-2 legfels per jaar

21

Geluid Roept in vlucht droog 'tsjirrip'. Zang zacht en tsjilpend.

Observatietip

Bij de nestbouw komt de Huiswaluw, die verder in de lucht rust, bij uitzondering ook op de grond waar hij bij plassen modder voor de bouw verzamelt. Je kunt goed observeren hoe de klompjes onder dakranden tot een nest worden samengevoegd.

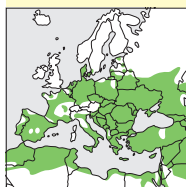
Kuifleeuwerik

Galerida cristata (Leeuweriken)

L 17 cm vsw 29-38 cm standvogel

Voorkomen Leeft in droge open gebieden; ook langs wegen, in parken en op braakliggende terrein.

- > **Broedseizoen** apr-sept
- > 3-5 wittige eieren met grijze vlekken
- > 2-3 legfels per jaar

De Kuifleeuwerik houdt van dorre, schrale leefgebieden. In warmere perioden (16e en 18e eeuw) heeft hij zich in Europa verspreid en in koudere (17e eeuw) is hij weer naar het zuiden getrokken. In de afgelopen 100 jaar is er door de bebouwing van grote oppervlakken meer leefgebied bijgekomen, maar inmiddels zijn die te dicht begroeid. De hogere temperaturen ten gevolge van de huidige klimaatveranderingen hebben een positief effect op de verspreiding in sommige Europese regio's; de daarmee samenhangende toegenomen neerslag eerder een negatief effect.

Wist je dit al?

In Spanje en Noordwest-Afrika komt naast de Kuifleeuwerik ook de sterk gelijkende Theklaleuwerik (*Galerida theklae*) voor. Hij geeft de voorkeur aan nog drogere, kalere leefgebieden en kan aan zijn borststreping en snavelvorm worden herkend.

ondervleugel roestrood getint

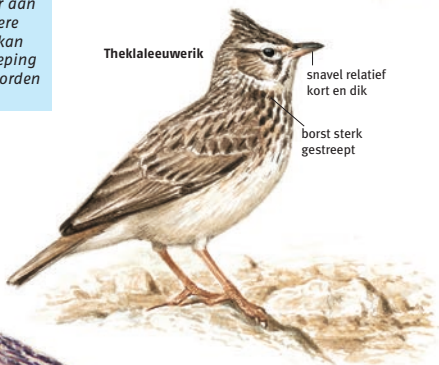
22

Theklaleuwerik

snavel relatief kort en dik

borst sterk gestrept

spitse kuif

snavel lang, onderkant recht

dunne borststreping

Geluid Luide, fluitende zang, vanaf de grond of in de vlucht. Roep weemoedig piepend.

Veldleeuwerik

Alauda arvensis (Leeuweriken)

L 18-19 cm vsw 30-36 cm korteaafstandstrekker

De Veldleeuwerik is eigenlijk een steppevogel. Door het kappen van bossen en de daaropvolgende cultivering van akkers en weilanden heeft hij zich over grote delen van Europa kunnen verspreiden. In de afgelopen decennia hebben bemesting, gifgebruik, grootschalige monocultuur en het verdwijnen van akker-

randen ertoe geleid dat de Veldleeuwerik aanmerkelijk zeldzamer is geworden.

Voor het foerageren en nestelen gaat de plantengroei te snel en is de beplanting te dicht. Bovendien is het insectenaanbod sterk verminderd.

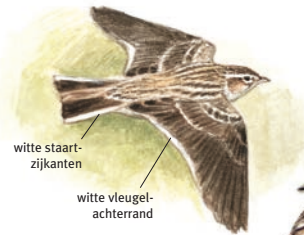
licht gezicht

juveniel

brede, lichte veerranden

Observatietip

Zijn zangvlucht kan vanaf maart op akkers en weilanden worden geobserveerd. De Leeuwerik stijgt bijna loodrecht van de grond op en zingt minutenlang 'staand' in de lucht. Voor een geoefend oor zijn daarin imitaties van andere vogels te herkennen.

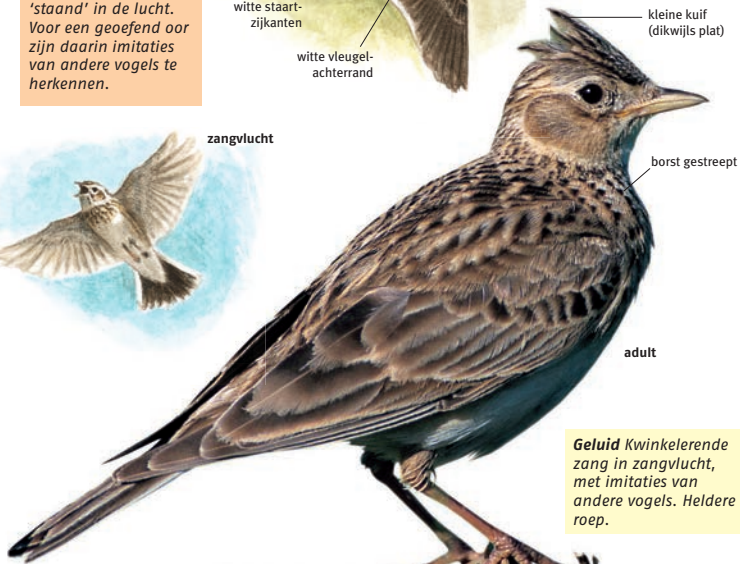

witte staart-zijkanten

witte vleugel-achterraand

zangvlucht

kleine kuif (dikwijls plat)

borst gestreept

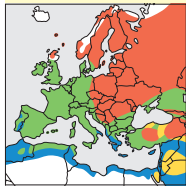
adult

Geluid Kwinkelerende zang in zangvlucht, met imitaties van andere vogels. Heldere roep.

Voorkomen Broedt op akkers en velden, uit de buurt van bomen en woningen. 's Winters ook op braakliggend terrein.

- > Broedseizoen apr-aug
- > 2-5 wittige eieren met bruine vlekken
- > 2-3 legfels per jaar

23

Auteur

Volker Dierschke wijdde zich als kind al aan het vogelen, aanvankelijk daartoe aangespoord door zijn vogelkundig onderlegde grootvader. Na zijn studie biologie in Göttingen deed hij bij de vogelwachten Helgoland en Hiddensee onderzoek naar de vogeltrek en werkte hij aan zijn proefschrift over de trek van steltloperachtigen. Vanwege zijn veelzijdige kennis van de vogelwereld behoort hij tot de bekendste ornithologen van Duitsland. Volker Dierschke is werkzaam als zelfstandig bioloog en auteur en is bovendien uitgever van het wetenschappelijke Duitse tijdschrift *Die Vogelwelt*.

Colofon

Met 870 kleurenfoto's (zie Fotoverantwoording blz. 248-249) en 747 vogeltekeningen in kleur van Paschalis Dougalis/Kosmos, 3 vogeltopografietekeningen op blz. 6 en 7 van Steffen Walentowitz, 69 eiertekeningen in kleur van Walter Söllner/Kosmos en 368 verspreidingskaarten en 13 silhouettekeningen van Wolfgang Lang. De foto op blz. 2 is van een Boomklever. De foto's op blz. 3 tonen van boven naar beneden een Geelgors, Houtduif, Torenavalk, Blauwe Reiger, Tureluur en een Geoorde Fuut. Op blz. 16 en 17 staat een Bijeneterpaartje.

Omslagfoto: Peter Zeininger

Lay-out: eStudio Calamar

Fotografie en illustraties: zie verantwoording op blz. 248 en 249

Voor het eerst gepubliceerd in Duitsland in 2007 door Franckh-Kosmos Verlags-GmbH & Co. KG, Stuttgart
Oorspronkelijke titel: *Welcher Vogel ist das?*

Nederlandstalige editie:

© 2008/2018 Kosmos Uitgevers Utrecht/Antwerpen

Omslagontwerp: Aperta, www.aperta.nl

Opmaak: De Zrlj, Maarssen

Vertaling: Guido Vennix/Vitataal

Redactie: Madeleine Gimpel

ISBN 978 90 2156 9970

NUR 435: 411

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form by print, photocopy, microfilm or any other means without prior written permission from the publisher.

Alle belangrijke kenmerken overzichtelijk in beeld!

In deze handige veldgids vind je **maar liefst 440 soorten** die je in Europa kunt tegenkomen als broedvogel, doortrekker of wintergast. Bij het **herkennen** van een vogel zijn niet alleen de grootte, de vorm en kleur van belang, maar ook zijn gedrag. Deze gids belicht al deze aspecten:

- heldere foto's voor snelle herkenning,
- duidelijke tekeningen met alle details,
- snelle informatie over waar ze voorkomen,
- kaartjes met hun verspreidingsgebied
- en extra observatietips.

Inclusief een overzicht van eieren die je kunt vinden en antwoord op de vraag *Welk ei is dat?*

In samenwerking met Vogelbescherming Nederland

Een complete gids in handig zakformaat, dus gemakkelijk mee te nemen.

**KOS
MOS**

KOSMOS UITGEVERS
UTRECHT/ANTWERPEN

WWW.KOSMOSUITGEVERS.NL